

(Euroopan unionista tehdyn sopimuksen VI osastoa soveltamalla annetut säädökset)

**NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖS 2003/568/YOS,
tehty 22 päivänä heinäkuuta 2003,
lahjonnan torjumisesta yksityisellä sektorilla**

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 29 artiklan, 31 artiklan 1 kohdan e alakohdan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan,

ottaa huomioon Tanskan kuningaskunnan aloitteen ⁽¹⁾,

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon ⁽²⁾,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Rajat ylittävä tavaraja- ja palvelukauppa on viime vuosina maailmanlaajuistumisen myötä lisääntynyt. Sitä taustaa vasten jossakin jäsenvaltiossa yksityisellä sektorilla mahdollisesti esiintyvä lahjonta ei ole vain kansallinen vaan myös rajat ylittävä ongelma, jota voidaan tehokkaimmin torjua Euroopan unionin yhteisin toimin.
- (2) Neuvosto antoi 27 päivänä syyskuuta 1996 säädöksen Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamista koskevaan yleissopimukseen liittyvästä pöytäkirjasta ⁽³⁾. Pöytäkirja, joka tuli voimaan 17 päivänä lokakuuta 2002, sisältää lahjontarikosten määritelmiä ja niiden johdosta tuomittavia yhdenmukaistettuja seuraamuksia.
- (3) Neuvosto hyväksyi 26 päivänä toukokuuta 1997 yleissopimuksen sellaisen lahjonnan torjumisesta, jossa on osallisina Euroopan yhteisöjen virkamiehiä tai Euroopan unionin jäsenvaltioiden virkamiehiä ⁽⁴⁾.
- (4) Neuvosto hyväksyi 22 päivänä joulukuuta 1998 myös yhteisen toiminnan 98/742/YOS lahjonnasta yksityisellä sektorilla ⁽⁵⁾. Tämän yhteisen toiminnan hyväksymisen yhteydessä neuvosto antoi lausuman, jonka mukaan neuvosto on yhtä mieltä siitä, että kyseinen yhteinen toiminta on ensimmäinen askel Euroopan unionin tasolla tällaisen lahjonnan torjumisessa ja että sitä koskevia lisätoimenpiteitä toteutetaan myöhemmin yhteisen toiminnan 8 artiklan 2 kohdan mukaisesti suoritettavan arvioinnin perusteella. Selvitys yhteisen toiminnan saattamisesta osaksi jäsenvaltioiden kansallista lainsäädäntöä ei ole vielä saatavilla.

(5) Neuvosto teki 13 päivänä kesäkuuta 2002 puitepäätöksen 2002/584/YOS eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä ⁽⁶⁾. Päätöksessä lahjonta sisällytetään sellaisiin eurooppalaisen pidätysmääräyksen soveltamisalaan kuuluviin rikoksiin, joiden kaksoisrangaistavuutta ei tarvitse varmistaa ennalta.

(6) Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan mukaisesti unionin tavoitteena on antaa kansalaisille korkeatasoinen suoja vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvalla alueella. Tämä tavoite saavutetaan ehkäisemällä ja torjumalla järjestäytyntä tai muuta rikollisuutta, mukaan lukien erityisesti muun muassa lahjonta.

(7) Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 kokoon-tuneen Eurooppa-neuvoston päätelmien 48 kohdassa todetaan lahjonnan olevan sellainen erityisen tärkeä ala, jolla on vahvistettava vähimmäisvaatimukset jäsenvaltioissa rangaistavaksi katsottavan teon tunnusmerkistölle ja siitä tuomittaville rangaistuksille.

(8) OECD:n neuvottelukonferenssi hyväksyi 21 päivänä marraskuuta 1997 kansainvälisissä liikesuhteissa tapahtuvan ulkomaisiin virkamiehiin kohdistuvan lahjonnan torjuntaa koskevan yleissopimuksen. Myös Euroopan neuvosto on hyväksynyt lahjontaa koskevan rikosoikeuden alan yleissopimuksen, joka avattiin allekirjoitettavaksi 27 päivänä tammikuuta 1999. Yleissopimukseen liittyy sopimus lahjonnan vastaisen valtioiden ryhmän (GRECO) perustamisesta. Tämän lisäksi on aloitettu neuvottelut lahjonnan torjuntaa koskevasta Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksesta.

(9) Jäsenvaltiot pitävät erityisen tärkeänä niin julkisella kuin yksityisellä sektorilla esiintyvän lahjonnan torjumista, sillä ne katsovat, että kummallakin sektorilla esiintyvä lahjonta on uhka oikeusvaltiolle ja että se vääristää kilpailua tavaroiden tai kaupallisten palveluiden ostamisen yhteydessä ja on esteenä terveille talouskehitykselle. Tältä osin ne jäsenvaltiot, jotka eivät vielä ole niin tehneet, pyrkivät ratifioimaan 26 päivänä toukokuuta 1997 tehdyn Euroopan unionin yleissopimuksen ja 27 päivänä tammikuuta 1999 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen mahdollisimman pian.

⁽¹⁾ EYVL C 184, 2.8.2002, s. 5.

⁽²⁾ Lausunto annettu 22. marraskuuta 2003 (ei vielä julkaistu virallisessa lehdessä).

⁽³⁾ EYVL C 313, 23.10.1996, s. 1.

⁽⁴⁾ EYVL C 195, 25.6.1997, s. 2.

⁽⁵⁾ EYVL L 358, 31.12.1998, s. 2.

⁽⁶⁾ EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1.

- (10) Tämän puitepäättöksen tavoitteena on erityisesti varmistaa, että sekä lahjuksen antaminen että sen ottaminen yksityisellä sektorilla on rangaistava teko kaikissa jäsenvaltioissa, sekä että myös oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen näistä rikoksista ja että lahjonnasta määrättävät rangaistukset ovat tehokkaita, oikeasuhteisia ja vakuuttavia,

ON TEHNYT TÄMÄN PUITEPÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Määritelmät

Tässä puitepäättöksessä:

- 'oikeushenkilöllä' tarkoitetaan yksikköä, jolla on oikeushenkilön asema sovellettavan kansallisen lainsäädännön mukaan, ei kuitenkaan valtioita tai muita julkisia elimiä niiden käyttäessä julkista valtaa eikä julkisoikeudellisia kansainvälisiä järjestöjä,
- ilmaus 'velvollisuuden laiminlyönti' on ymmärrettävä kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Käsitteeseen velvollisuuden laiminlyönti tulisi sisältyä kansallisessa lainsäädännössä ainakin mikä tahansa lainvastainen epälojaali käyttäytyminen tai, tapauksen mukaan, missä tahansa ominaisuudessa yksityistä yritystä johtavan tai sellaisessa työskentelevän henkilön työhön sovellettavien ammatteisäntöjen tai -ohjeiden rikkominen.

2 artikla

Lahjuksen antaminen ja ottaminen yksityisellä sektorilla

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että seuraavat tahalliset menettelyt ovat rangaistavia tekoja, kun niitä harjoitetaan liiketoiminnassa:
 - a) menettely, jolla luvataan, tarjotaan tai annetaan millainen tahansa aiheeton etu suoraan tai kolmannen välityksellä missä tahansa ominaisuudessa yksityistä yritystä johtavalle tai sellaisessa työskentelevälle henkilölle itselleen tai kolmannelle, jotta tämä velvollisuutensa laiminlyöden suorittaisi tai jättäisi suorittamatta jonkin teon;
 - b) menettely, jolla henkilö, joka missä tahansa ominaisuudessa johtaa yksityistä yritystä tai työskentelee sellaisessa, vaatii tai ottaa vastaan suoraan tai kolmannen välityksellä millaisen tahansa aiheettoman edun tai hyväksyy tällaisen edun lupauksen itselleen tai kolmannelle siitä, että hän velvollisuutensa laiminlyöden suorittaisi tai jättäisi suorittamatta jonkin teon.
2. Edellä olevaa 1 kohtaa sovelletaan sekä voittoa tavoittelevien että voittoa tavoittelemattomien yritysten liiketoimintaan.
3. Jäsenvaltio voi ilmoittaa, että se rajaa 1 kohdan soveltamisalan sellaiseen menettelyyn, joka aiheuttaa tai voi aiheuttaa kilpailun vääristymistä tavaroiden tai kaupallisten palveluiden ostamisen yhteydessä.

4. Edellä 3 kohdassa tarkoitettu ilmoitus on toimitettava neuvostolle tämän puitepäättöksen teon yhteydessä, ja se on voimassa viisi vuotta 22 päivästä heinäkuuta 2005.

5. Neuvosto tarkastelee tätä artiklaa uudelleen hyvissä ajoin ennen 22 päivää heinäkuuta 2010 harkitakseen, voidaanko 3 kohdan mukaisesti tehty ilmoitus uusia.

3 artikla

Yllytys ja avunanto

Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että yllytys ja avunanto 2 artiklassa tarkoitettuun menettelyyn ovat rangaistavia tekoja.

4 artikla

Rangaistukset ja muut seuraamukset

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 ja 3 artiklassa tarkoitettujen menettelyn johdosta voidaan tuomita rangaistus, joka on tehokas, oikeasuhtainen ja varoittava.
2. Kunkin jäsenvaltion on lisäksi toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 2 artiklassa tarkoitettujen menettelyn johdosta voidaan tuomita vankeusrangaistus, jonka enimmäispituus on vähintään yhdestä kolmeen vuoteen vankeutta.
3. Kunkin jäsenvaltion on omien perustuslaillisten sääntöjensä ja periaatteidensa mukaisesti toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että luonnollista henkilöä, joka on tuomittu liiketoiminnan yhteydessä harjoitetun, 2 artiklassa tarkoitettujen menettelyn johdosta, voidaan tarvittaessa ja ainakin tapauksissa, joissa tällä oli johtava asema kyseistä liiketoimintaa harjoittavassa yrityksessä, kieltää harjoittamasta kyseistä tai siihen verrattavaa liiketoimintaa samankaltaisessa asemassa tai tehtävissä, mikäli toteen näytetyt seikat antavat aiheen katsoa, että on olemassa selkeä vaara, että asemaa tai tointa käytetään väärin lahjuksen antamisella tai ottamisella.

5 artikla

Oikeushenkilöiden vastuu

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen 2 ja 3 artiklassa tarkoitettua rikoksesta, jonka on oikeushenkilön hyväksi tehnyt joko yksin tai oikeushenkilön toimielimen jäsenenä toimien henkilö, jolla on oikeushenkilössä johtava asema seuraavilla perusteilla:
 - a) oikeus edustaa oikeushenkilöä; tai
 - b) valtuus tehdä päätöksiä oikeushenkilön puolesta; tai
 - c) valtuus harjoittaa valvontaa oikeushenkilössä.

2. Edellä 1 kohdassa tarkoitettujen tilanteiden lisäksi kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että oikeushenkilö voidaan saattaa vastuuseen, jos 1 kohdassa tarkoitettun henkilön harjoittaman ohjauksen tai valvonnan puutteellisuus on mahdollistanut sen, että oikeushenkilön alaisena toimiva henkilö on voinut tehdä kyseisen oikeushenkilön hyväksi 2 tai 3 artiklassa tarkoitettun rikoksen.

3. Edellä 1 ja 2 kohdassa tarkoitettu oikeushenkilön vastuusta ei estä rikosoikeudenkäyntiä sellaisia luonnollisia henkilöitä vastaan, jotka ovat tekijöinä, yllyttäjinä tai osallisina 2 tai 3 artiklassa tarkoitetuissa rikoksissa.

6 artikla

Oikeushenkilöihin kohdistuvat seuraamukset

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 5 artiklan 1 kohdan mukaisesti vastuussa olevalle oikeushenkilölle voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhteisia ja varoittavia seuraamuksia, joihin kuuluu rikosoikeudellisia tai muita sakkoja ja joihin voi kuulua muita seuraamuksia, kuten:

- a) oikeuden menettäminen julkisiin etuisuuksiin tai tukiin;
- b) väliaikainen tai pysyvä kielto harjoittaa liiketoimintaa;
- c) oikeudelliseen valvontaan asettaminen; tai
- d) oikeudellinen määräys purkaa oikeushenkilö.

2. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 5 artiklan 2 kohdan mukaisesti vastuussa olevaksi todettua oikeushenkilöä voidaan rangaista tehokkain, oikeasuhteisin ja varoittavin seuraamuksin tai toimenpitein.

7 artikla

Lainkäyttövalta

1. Kunkin jäsenvaltion on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa 2 ja 3 artiklassa tarkoitettuihin rikoksiin, jos:

- a) rikos on kokonaan tai osittain tehty sen alueella; tai
- b) rikoksen tekijä on jäsenvaltion kansalainen; tai
- c) rikos on tehty sellaisen oikeushenkilön hyväksi, jonka kotipaikka on kyseisen jäsenvaltion alueella.

2. Jäsenvaltio voi päättää, ettei se sovelleta lainkäyttövaltaa koskevia 1 kohdan b ja c alakohdan säännöksiä tai että se soveltaa niitä vain erityisissä tilanteissa tai olosuhteissa, jos rikos on tehty sen alueen ulkopuolella.

3. Jäsenvaltion, joka ei lainsäädäntönsä mukaan vielä luovuta omia kansalaisiaan, on toteutettava tarvittavat toimenpiteet ulottaakseen lainkäyttövaltansa oman maansa kansalaisiin, jotka ovat syyllistyneet 2 tai 3 artiklassa tarkoitettuun rikokseen kyseisen jäsenvaltion ulkopuolella.

4. Jos jäsenvaltio päättää soveltaa 2 kohtaa, sen on ilmoitettava neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle päätöksestään sekä mainittava tarvittaessa ne erityiset tilanteet tai olosuhteet, joissa päätöstä sovelletaan.

8 artikla

Kumoaminen

Kumotaan yhteinen toiminta 98/742/YOS.

9 artikla

Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet tämän puitepäättöksen säännösten noudattamiseksi ennen 22 päivää heinäkuuta 2005.

2. Jäsenvaltioiden on toimitettava mainittuun päivään mennessä neuvoston pääsihteeristölle ja komissiolle kirjallisina ne säännökset, joilla jäsenvaltioiden tätä puitepäättöä koskevat velvoitteet saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä. Neuvosto tutkii ennen 22 päivää lokakuuta 2005 näihin tietoihin perustuvan kertomuksen ja komission kirjallisen kertomuksen perusteella, ovatko jäsenvaltiot noudattaneet tämän puitepäättöksen säännöksiä.

10 artikla

Alueellinen soveltaminen

Tätä puitepäättöä sovelletaan Gibraltariin.

11 artikla

Voimaantulo

Tämä puitepäättö tulee voimaan päivänä, jona se julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Tehty Brysselissä 22 päivänä heinäkuuta 2003.

Neuvoston puolesta

Puheenjohtaja

G. ALEMANN